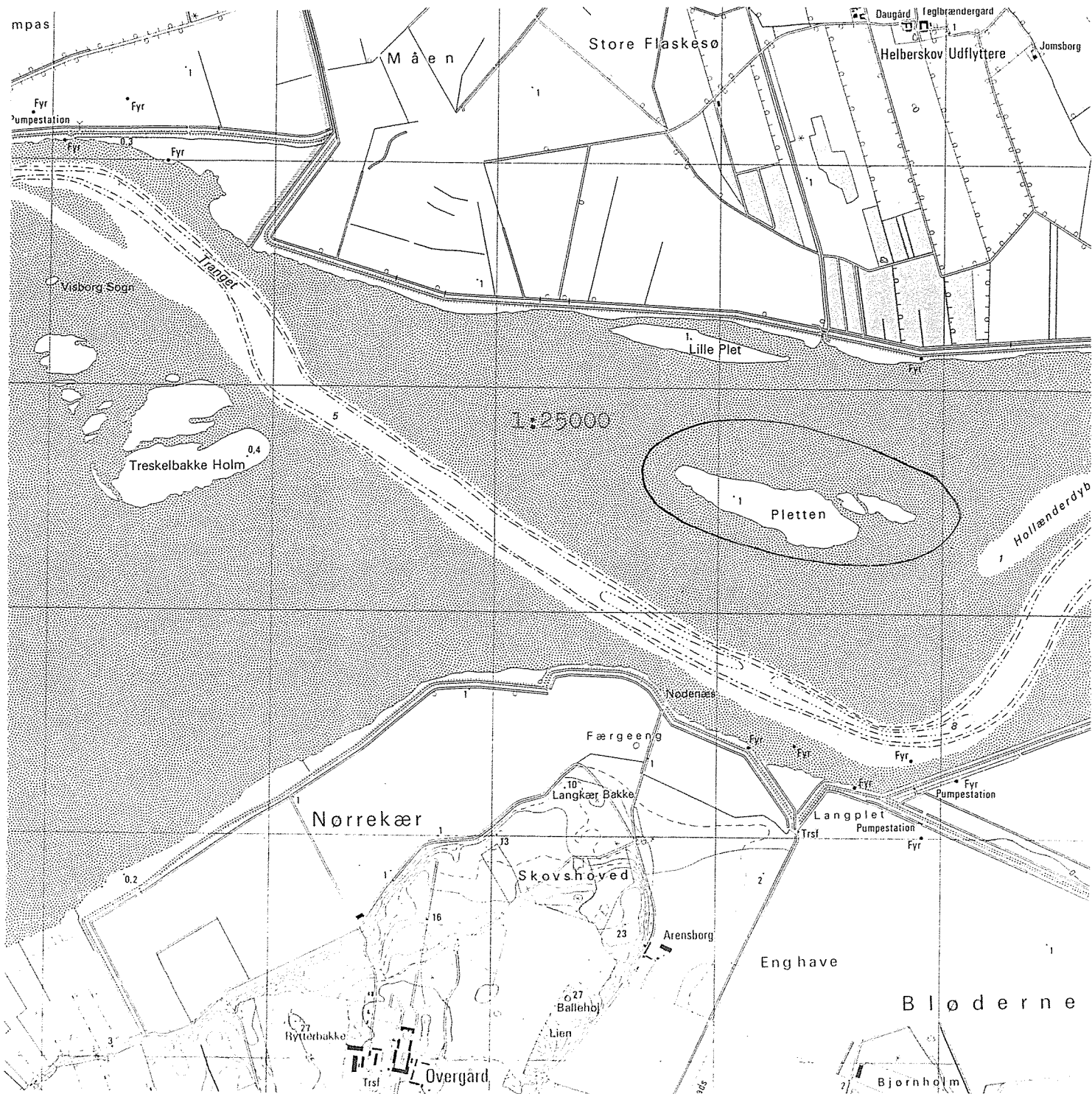

PLETTEN

en floraliste med noter

af

Bernt Løjtnant & Erik Wessberg

Randers 1984

PLETTEN - EN FLORALISTE MED NOTER

Pletten - eller Store Plet, som den også kaldes - er en lav, marint dannet ø i den østligste del af Mariager Fjord. Øen, som har et areal på ca. 14 ha., består af een større ø samt af nogle småholme beliggende nordøst herfor. Disse holme er kun adskilt fra "hovedøen" ved smalle og grunde render og loer, jvf. GI-kortet på forsiden og flyfoto side 3

Plettens flora

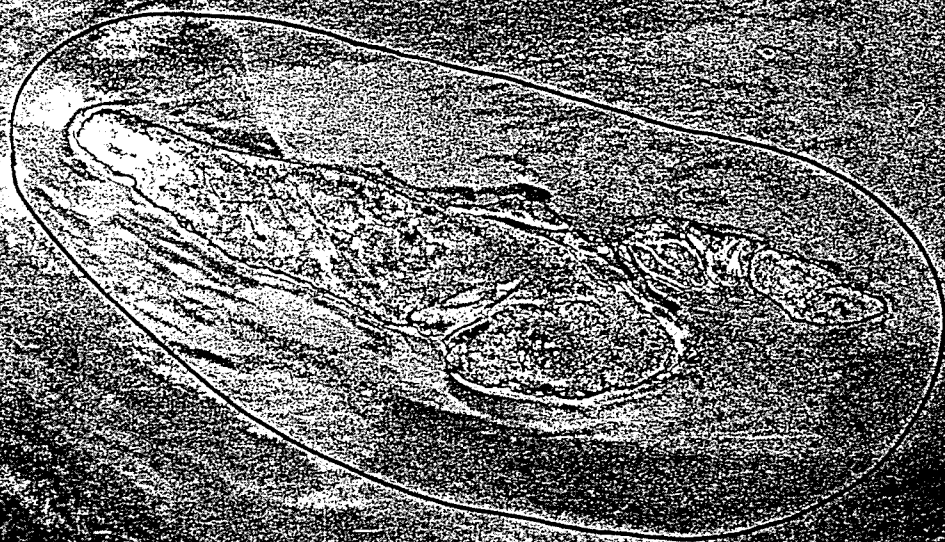
Plettens vegetation udgøres udelukkende af saltvands-påvirkede plantesamfund.

Langs nordsiden og stedvis mod øst og syd findes der på grund af kysterosion en klægskrænt, som dog ikke noget sted er mere end $\frac{1}{2}$ m høj.

Det mest kystnære samfund mod nord udgøres overvejende af arter som Tætblomstret Hindebæger (*Limonium vulgare*), Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) og Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*).

Efter dette 2-30 m brede bælte følger typisk en ca. 10 m bred zone, hvor Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Rød Svingel (*Festuca rubra*) og Harril (*Juncus gerardi*) er dominerende. Dette samfund glider jævnt over i et Kvik-domineret samfund, som dækker størsteparten af øen, dvs. de højere, centrale dele. I dette højt voksende græssamfund ses der typisk høje, opragende stande af Kruset Skræppe (*Rumex crispus*).

Større pletter i Kvik-samfundet domineres af Rød Svingel, henholdsvis af Muse-Vikke (*Vicia cracca*) og af Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*). Der findes også - dog i mindre udstrækning - kloner af Strand-Malurt, Tætblomstret Hindebæger, Strand-Vejbred og af Engelskgræs (*Armeria maritima*). Disse kloner varierer fra en enkelt til knap 100 m² i størrelse.

Pletten (Store Plet)

Det område, der er undersøgt i forbindelse med udarbejdelsen af denne ø-flora, er indrammet med sort.

Foto : Geodætisk Institut 26/4 1981 -
ca. 1:10000

Langs de centrale og østlige dele af øens sydside findes der et større "marskområde". Det rummer både saltpander, der flere steder løber sammen til smalle losystemer, samt et indviklet system af laguner, der skærer sig temmeligt langt ind i øen. Langs disse laguner findes der klassiske eksempler på strandeng-zonering: Strand-Annelgræs-marsk, Hindebæger/Kilebæger-strandeng, Harril-strandeng og Rød Svingelstrandeng, som indefter afgrænses af Kvik-strandeng/-overdrev. Desaltpanderne og vedløerne mod syd/sydøst findes samfund med de sædvanlige, karakteristiske arter: Kveller (*Salicornia* spp.) og Strandgåsefod (*Suaeda maritima*). Langs småloerne mod syd findes desuden flere steder svagt udviklede strand-rørsump-samfund, som især består af Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*).

Det er kun på østenden af øen, at der findes større, samlede bevoksninger af Vadegræs (*Spartina anglica*), og disse bevoksninger er gennemgående ret lavtvoksende. Vadegræs er således ikke nær så hyppig eller dominerende på Pletten som på den nærliggende ø, Treskelbakkeholm. På de små holme, som ligger ud for Plettens nordøsthjørne, er Vadegræs dog den dominerende plante.

Et vigtigt botanisk område

Den botaniske interesse, der er knyttet til Pletten, skyldes især dens relativt store og oprindelige (uberørte) strandeng-samfund. Den er ligeledes bl.a. begrundet i øens massive udbud af temmelig sjældne arter som Tæt blomstret Hindebæger og Stillet Kilebæger (*Halimione pedunculata*). Hvis Pletten sammenlignes med tilsvarende småøer (f.eks. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord, Mellempolde i Randers Fjord og Klosterholm/Startøtterne i Nibe Bredning), er det iøvrigt en kendsgerning, at strandeng-samfundene på Pletten såvel sociologisk som rent floristisk er i særklasse. Pletten må

derfor alt i alt klassificeres som et område, der er af allerstørste botaniske interesse/betydning.

Med hensyn til naturpleje er det vort indtryk, at der - som forholdene er nu - ikke er væsentlige behov for en sådan, i form af f.eks. græsning eller høslæt.

Også et vigtigt fugleområde

De fladvandede områder i og ved Mariager Fjord er som helhed også af allerstørste ornitologiske betydning - ikke mindst for rastende og fouragerende vandfugle, jf. Løjtnant (1983a). Dertil kommer, at Pletten i sig selv er et meget vigtigt yngleområde for fugle. Eksempelvis er Annelgræs-Harril-engene mod syd således flere steder stærkt guano-prægede og nedtrampede af områdets mange måger.

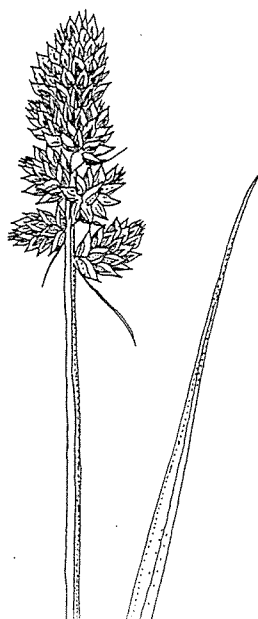
Det er som nævnt mågerne, der dominerer som ynglefugle på Pletten; men hertil kommer bl.a. ynglende Klyde og Rødben. Derudover er Pletten og dens nærmeste omgivelser et meget vigtigt raste- og fourageringsområde for en meget lang række fuglearter. Blandt de mere spændende iagttagelser fra de allerse-neste år kan nævnes rastende/fouragerende Fjeldvåge, Blå Kærhøg, Duehøg, Spurvehøg, Vandrefalk, Dværgfalk og Mosehornugle samt Flamingo og Trane. Desuden er Fiskehejre almindelig i området; det samme gælder Sangsvane om vinteren, ligesom området lige ved og omkring Pletten er et af de foretrukne raste-/fourageringsområder for Lysbuget Knortegås. - Ræv er desværre også set på Pletten; således skriver en af vore hjemmelmænd : "Ræv, 1 ad. på Pletten d. 22/6 1980 : Klyderne tossede."

Pletten - er den effektivt beskyttet?

Mariager Fjord-området har gennem mange år haft fredningsmyndighedernes bevågenhed. Pletten er således en del af større områder i og ved Mariager Fjord, der er udpeget som henholdsvis a) nationalt

biologisk interesseområde, som b) større nationalt naturområde og som c) nordisk værneområde, jf. Løjtnant (1983b). Pletten ligger desuden bl.a. inden for hhv. Ramsár-område nr. 11 og EF-fuglebeskyttelsesdirektiv-område nr. 15. Derudover er Pletten som helhed omfattet af to af Naturfredningslovens stærkeste bindinger, nemlig § 43b (vedr. beskyttelse af strandenge) og § 46 (vedr. strandbeskyttelseslinien).

Uden iøvrigt at underkende den overmåde store og positive naturforvaltningsmæssige betydning, som de nævnte nationale udpegninger samt konventioner, EF-direktiver og generelle bestemmelser i Naturfredningsloven m.v. har, er det alligevel ikke muligt at besvare overskriftens spørgsmål med et klokkerent : "Ja!". Vi ved jo erfaringsmæssigt, at en effektiv og langsigtet beskyttelse af naturværdier trods alt kun kan opnås gennem fredning i henhold til Naturfredningsloven. For et område som Pletten kan det iøvrigt generelt være hensigtsmæssigt at sammenkoble en sådan egentlig fredning med en reservatbekendtgørelse efter Jagtloven.

Sylt-Star
(*Carex otrubae*)

De aktuelle forhold på og ved Pletten taget i betragtning (bl.a. det ringe behov for naturpleje og den væsentligste, aktuelle trussel i form af færdselsforstyrrelser, herunder jagt og periodisk forekomst af ræve), vil en sædvanlig ø-reservatordning alene dog også her være en tilstrækkelig og god løsning. Vi håber i hvert fald, at vi om få år - og ganske uden tøven - kan besvare overskriftens spørgsmål, som det skål kunne besvares.

Strand-Mælde
(*Atriplex litoralis*)

Stilk-Mælde
(*Atriplex longipes*)

Spyd-Mælde
(*Atriplex latifolia*)

Tand-Mælde
(*Atriplex deltoidea*)

Floraliste for Pletten

Os bekendt er der ikke tidligere foretaget optegnelser vedrørende floraen på Pletten - akkurat som det gælder for de fleste andre små øer. (mange større) øer.

Det er kun de arter, som vi har fundet under vore ekskursioner til Pletten den 27/9 1982, 28/6 1983 og 12/8 1983, der er opført i den nedenstående liste.

Det undersøgte område er indrammet på flyfotoet side 3 samt på GI-kortet på forsiden.

Med hensyn til de latinske og danske plantenaevne har vi så vidt muligt fulgt Hansen (1981).

Agrostis stolonifera (Krybhvene) - Alm.

- - cf. var. *palustris* - Kun set i *Elytrigia*-samfund mod øst

Armeria maritima ssp. *maritima* (Engelskgræs) - Hist og her

Artemisia maritima (Strand-Malurt) - Hist og her

Aster tripolium (Strand-Asters) - M. alm.

- - f. *albiflorum* - Bl.a. i *Puccinellia*-samfund mod øst

Atriplex deltoidea (Tand-Mælde) - Alm.

- *latifolia* (Spyd-Mælde) - Alm.

- *litoralis* (Strand-Mælde) - M. alm.

- *longipes* (Stilk-Mælde) - Bl.a. i *Puccinellia*-samfund mod øst

Carex otrubae (Sylt-Star) - Kun set i det centrale

- Cerastium fontanum* ssp. *triviale* var. *triviale* (Alm. Hønsetarm) -
Hist og her
- Cochlearia officinalis* (Løge-Kokleare) - Alm.
- Eleocharis palustris* ssp. *vulgaris* (Alm. Sumpstrå) - Kun set i
lavning mod syd
- Elytrigia junceiforme* x *repens* (Hybrid-Kvik) - Kun set i Elytri-
gia-samfund mod øst
- *repens* (Alm. Kvik) - M. alm.
- Festuca rubra* ssp. *rubra* (Rød Svingel) - M. alm.
- Galeopsis bifida* (Skov-Hanekro) - Kun set i øpskylszonen mod
sydøst
- Glaux maritima* (Sandkryb) - Alm.
- Halimione pedunculata* (Stilket Kilebæger) - Hist og her
- Holcus lanatus* (Fløjlsgræs) - Kun set centralt mod øst i Festuca-
samfund
- Juncus gerardi* (Harril) - Alm.
- Limonium vulgare* (Tætblønstret Hindebæger) - Alm.
- Plantago maritima* (Strand-Vejbred) - M. alm.
- Potamogeton pectinatus* (Børsteblandet Vandaks) - Hist og her om-
kring øerne
- Potentilla anserina* (Gåse-Potentil) - Alm.
- Puccinellia maritima* (Strand-Annelgræs) - Alm.
- Ranunculus sceleratus* (Tigger-Ranunkel) - Kun set ved erosions-
skrænt mod vest i 1 eksemplar
- Rumex crispus* (Kruset Skræppe) - Hist og her
- Ruppia spiralis* (Langstillet Havgræs) - Alm. omkring øerne
- Senecio vernalis* (Vår-Brandbæger) - Kun set i Festuca-samfund
i det centrale i 1 eksemplar
- Salicornia europaea* (Alm. Salturt) - Alm.

- Salicornia ramosissima (Kortakset Salturt) - Alm.
- Scirpus maritimus (Strand-Kogleaks) - Kun set mod syd
- Spartina anglica (Engelsk Vadegræs) - Alm. mod øst
- Spergularia marina (Kødet Hindeknæ) - Alm.
- media (Vingefrøet Hindeknæ) - Alm.
- Sonchus arvensis (Ager-Svinemælk) - Kun set i Elytrigia-samfund
mod sydøst
- asper (Ru Svinemælk) - Kun set i Elytrigia-samfund mod
sydøst
- oleraceus (Alm. Svinemælk) - Kun set i Elytrigia-samfund
mod sydøst
- Trifolium repens (Hvidkløver) - Kun set i Elytrigia-samfund
mod sydøst
- Triglochin maritimum (Strand-Trehage) - Alm.
- palustre (Kær-Trehage) - Kun set i Puccinellia-sam-
fund mod syd
- Tripleurospermum inodorum (Lugtløs Kamille) - Hist og her
- maritimum (Strand-Kamille) - Hist og her
- Vicia cracca (Muse-Vikke) - Hist og her i det centrale
- Zostera marina (Alm. Bændeltang) - Alm. (som drivende) omkring
øerne
- noltii (Dværg-Bændeltang) - Hist og her omkring øerne

I øvrigt mener vi, at de store, inddæmmede arealer ved bl.a. Overgård bør gives tilbage til fuglene og fiskene. Der er ganske vist ofret millioner af skatteyderkroner på dette naturhørværk, men selv ud fra en økonomisk (landøkonomisk) synsvinkel vil en sådan retablering være det eneste rigtige.

Citeret litteratur

Hansen, K. (red.), 1981 : Dansk Feltflora. -
København.

Løjtnant, B., 1983a : Naturhistoriske forhold.
Fredningsplanlægning i Århus Amt 1.4. - Århus.

Løjtnant, B., 1983b : Forudsætninger og bindinger.
Fredningsplanlægning i Århus Amt 1.1. - Århus.

Tak

Universitetslektor Alfred Hansen, seminarielektor
Anfred Pedersen, ornitolog John R. Rasmussen og
overlærer Hans Øllgaard takkes for deres kommenta-
rer til en tidligere udgave af notatet.

Alfred Hansen takkes endvidere for verifikation af
en række herbariekollektioner, ligesom Anfred Peder-
sen takkes for kontrol af Chenopodiaceé-bestemmelserne.
Tegningerne er velvilligst stillet til rådighed af
lærer Jens Chr. Schou.

Bernt Løjtnant
Ramshøjvej 21
Haslund
8900 Randers

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

Vore hidtidige og aktuelle ø-undersøgelser

Vi har hidtil udarbejdet floralister med noter for følgende øer :

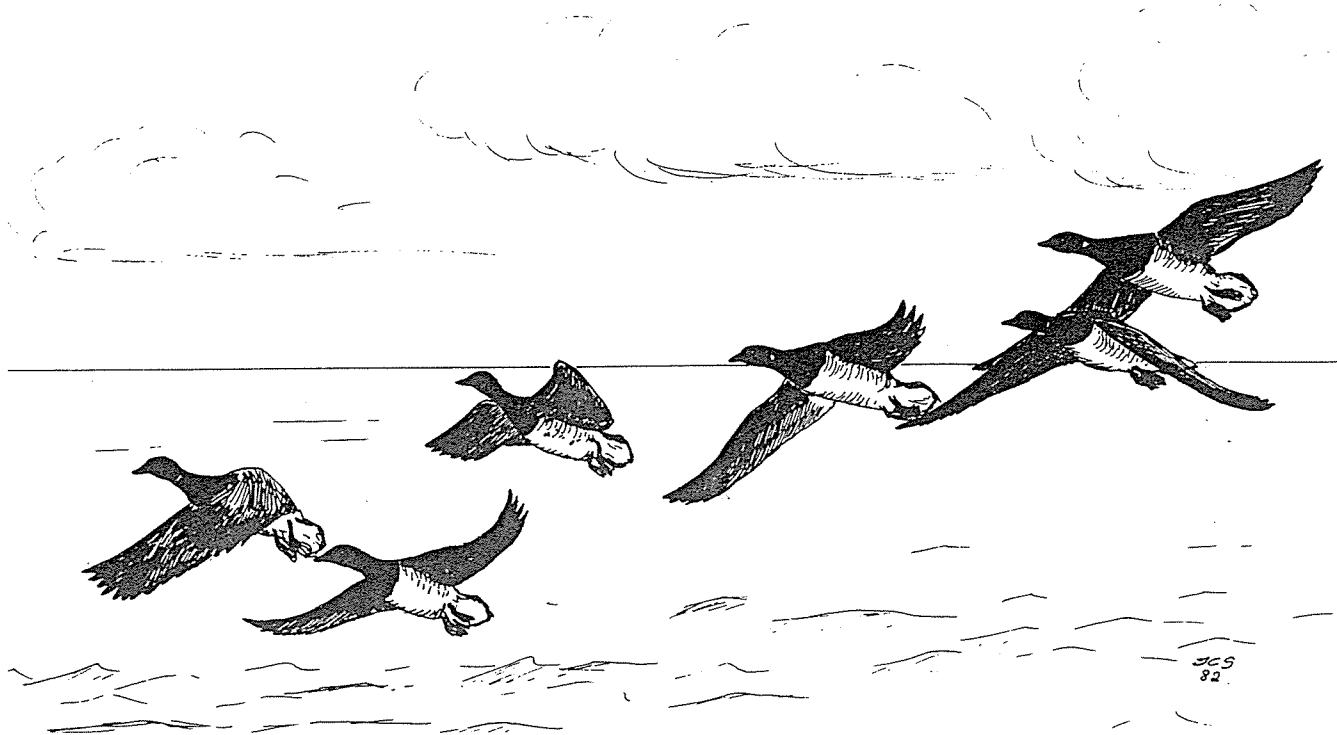
1. Anholt (1981).
2. Hjærnø - ved Horsens Fjord - (1981).
3. Treskelbakkeholm - i Mariager Fjord - (1983).
4. Klosterholm/Startøtterne - i Nibe Bredning - (1984).
5. Mellempolde - ved Randers Fjord - (1984).
6. Pletten (Store Plet) - i Mariager Fjord - (1984).

Siden 1981 har vi derudover foretaget målrettede floristiske undersøgelser - med henblik på udarbejdelse af floralister med noter - på følgende øer og øgrupper (regnet fra nord) :

1. Hornfiskrøn - s.f. Læsø.
2. Egholm - i Limfjorden ved Ålborg.
3. Vår Holm/Kyø Holm - i Limfjorden ved Nibe.
4. Friggøerne - i Limfjorden ved Løgstør.
5. Livø - i Limfjorden.
6. Fur - i Limfjorden.
7. Stenklipperne - i Limfjorden ved Agerø.
8. Agerø - i Limfjorden SV for Mors.
9. Lindholm - i Limfjorden SV for Agerø.
10. Jegindø - i Limfjorden ø.f. Thyholm.
11. Lunde - ved/i Skive Fjord.
12. Venø - i Limfjorden SØ for Thyholm.
13. " Tange Ø " - i Tange Sø.
14. Fjandø - i Nissum Fjord.
15. Hindø - i Stadil Fjord.
16. Kælø - i Kælø Vig.
17. Paradisøerne - i Borre Sø ved Silkeborg.
18. Møgelø - i Julsø ved Silkeborg.
19. Lilleø - i Julsø ved Silkeborg.
20. Kælvø - i Skanderborg Sø.
21. Tune - ved Samso.
22. Søby Rev - ø.f. Gyllingnæs.
23. Alrø Poller - i Horsens Fjord.
24. Alrø - i Horsens Fjord.
25. Vorse Kælv - i Horsens Fjord.
26. Vorse - i Horsens Fjord.

27. Lille Plet - i Mariager Fjord.
28. Hov Røn - NØ for Gyllingnæs.
29. Svanegrunden - NØ for Endelåve.

NB : Når vi bringer den ovenstående liste, skyldes det, at vi meget gerne hører om alle fund af planter - såvel ældre som nyere - fra de ovennævnte øer.

Lysbuget Knortegås